

Душата на осиновеното дете. Как да сглобим цялото?

Съдбата на изоставените и осиновени деца е да преминават от ръце в ръце. Първо те са преживели дълбоката и незарастваща рана да бъдат изоставени от родителите. После, преди да бъдат осиновени, често за тях са се грижили множество възрастни в различни роли – възпитатели от институции, психолози, социални работници, лекари, приемни родители. Тази специфична съдба води до загуба на вътрешни устои, усещане за разпокъсаност и обърканост във взаимоотношенията с най-значимите хора.

Ще илюстрирам това с работата си с дете в първи клас, осиновено на четири годишна възраст, което е насочено към Психологически център „Аз и Ние“. Осиновителите на Х. го довеждат с оплакването за агресивно поведение, липса на граници, несъобразяване с правила, хиперактивност...

По време на една от сесиите давам на Х. лист и молив. На листа той трябва да нарисова един голям кръг, а в големия кръг с малки кръгчета да обозначи себе си и хората, които са му най-важни. Чрез тази методика може да се изследват взаимоотношенията с близките хора на детето (това, което Морено нарича „социален атом“).

Х., обаче, изпълнява задачата по много особен начин. На подадения лист той поставя себе си и своите осиновители. След това взема втори лист, на който изобразява себе си и „сестра ми Силвия“ (по-късно разбирам, че той няма такава сестра, а Силвия е една от възпитателките в институцията). Взима трети лист, на който изобразява себе си и децата, с които си играе, когато отиде на селото при родителите на своя осиновител. Четвърти лист използва за себе си и учителката му в първи клас. И пети лист за себе си и някои от децата в училище.

Оказва се, че „социалният атом“ на Х. е разположен в пет различни Вселени, между които няма връзка. Животът му е разпокъсан, както на всяко дете, което е преминавало от ръце в ръце. Усещането за хаос, незащитеността на чуждите граници и агресията са естествен резултат от такава липса на вътрешно единство.

Какво е необходимо да се прави? Какъв е изходът?

На първо място осиновителите следва да знаят, че ако те уважават приноса на всички, които са се грижили за детето им преди тях (служители в институциите, приемни родители), това увеличава шанса на осиновеното дете да се чувства вътрешно единно и цялостно. Уважението към тези хора може да се изразява и с думи. Например: „Мисля си какво ли щеше да каже леля ти Силвия, ако те беше чула колко хубаво пееш?!“

Още по-важно е осиновителите да изпитват вътрешна благодарност към родителите, които са дали живот на детето. И да ги уважават за това, вместо да ги осъждат, че са го изоставили и да се поставят надменно над тях. Част от тази уважителност към родителите е осиновителите да запазят името, с което майката е записала детето при неговото раждане. В противен случай те сякаш символично разкъсват съществуването му на две несъвместими части.

В много институции е възприета практиката децата да носят със себе си един амулет, някакъв символ или играчка, с която никога да не се разделят. Целта на този амулет е да бъде „червената нишка“, която свързва в едно живота на детето, когато то преминава от една институция в друга, от едно приемно семейство в друго.

Още по-ценно от този амулет би било, ако всички, които са се грижили за едно дете, се приемат един друг с уважение. Така детето ще може свободно да проявява чувствата си към хората, с които вече не контактува, без да се притеснява от тези, които са актуално около него.

Ще приключа тази статия в духа на сайта „Детето играе“. Една възможна игра за осиновени деца е да подредим на пода с кукли всички важни хора, които са се появявали в различни етапи от живота им. И да разиграваме сценки: как те си говорят по между си, какво ли си мислят за него, как биха обсъждали заедно житейския му път. И всичко това – на една сцена, в един социален атом, в една Вселена.